

TÜSİAD

TÜSİAD YÖNETİM KURULU BAŞKANI

CANSEN BAŞARAN-SYMES'İN

" YAPISAL SORUNLAR PERSPEKTİFİNDEN

VERİMLİLİK VE GIDA ENFLASYONU"

KONFERANSI AÇILIŞ KONUŞMASI

28 Eylül 2016

İstanbul, Tekfen Tower

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul -Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35
www.tusiad.org

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

Sayın Bakanım, Sayın Müsteşarım, Kamunun ve İş Dünyasının Değerli Temsilcileri, Saygıdeğer Konuklar ve Değerli Basın Mensupları,

“Yapısal Sorunlar Perspektifinden Verimlilik ve Gıda Enflasyonu” konulu konferansımıza hoş geldiniz. Sizleri şahsım ve TÜSİAD Yönetim Kurulu adına selamlıyorum.

Değerli Misafirler,

Uluslararası kurumların tahminlerine göre, 2050 yılında, son bin yılda üretilenden daha fazla gıda üretilmesi gerekecek.

Peki bu gıda talebini karşılamak, gezegenimizin şartları ve üretim şablonlarımızla mümkün mü?

En temel ihtiyacımız olan gıdaya erişmede ne tür tehditlerle karşı karşıyayız?

Değerli Konuklarımız,

Gıdayı üretme noktasında en büyük tehdidi iklim değişikliği olarak görmek gerekir. Bu tehdit artık belli ülkelerin ya da bölgelerin sorunu olmaktan çıktı. Sınır tanımıyor. Gezegeni tümüyle etkiliyor.

Avrupa Birliği'nin tahminine göre 2080 yılına kadar gerçekleşecek 2.5°C'lik bir sıcaklık artışı 50 milyona yakın insanı açlık riskiyle karşı karşıya bırakacak. Geçimini topraktan kazanan dünya nüfusunun yaklaşık % 20'si de iklim değişikliğinden ekonomik olarak ciddi bir şekilde etkilenecek.

Peki ülkemiz açısından durum nedir?

Gıda ve Tarım Örgütü'ne göre Türkiye açlığa son verme hedefine ulaşan 79 gelişmekte olan ülkeden biri. Bu çok güzel bir haber. Bununla birlikte, Türkiye iklim değişikliği tehdidinden en fazla etkilenecek ülkeler arasında.

Dünya Bankası'nın bu yıl yayınladığı rapor 2050 yılında Türkiye'nin de içinde olduğu geniş bir bölgede iklim değişikliği sonucu yaşanacak su sıkıntısına dikkat çekiyor. Rapora göre bu durum GSYH'nın % 6'sına varan ekonomik kayıplara neden olabilecek. Gıda fiyatlarındaki yükseliş de % 84'e varabilecek.

Neticede, gıda güvenliği ve güvenilirliği konusuna iklim değişikliği penceresinden bakmamız kaçınılmaz. Bununla birlikte, sektörün sürdürülebilirliği ve rekabet gücü açısından hem küresel hem de ulusal gelişmeleri de odağımızda tutmamız ve yakinen takip etmemiz gerekiyor.

Değerli Misafirler,

Küresel tarım ve gıda sektörünün ihracattaki en büyük iki oyuncusu olan AB ve Amerika bir ticaret anlaşması üzerinde çalışıyor.

Çin'in ihracat potansiyeli ise son 15 yılda on katı arttı.

Tüm ticari dengeleri ve piyasaları değiştiren bu gelişmeler kuşkusuz ülkemiz açısından önemli fırsat ve tehditleri barındırıyor.

AB ve Amerika ile tarım ve gıdada ithalat baskın olan ticari ilişkimizi dengeli bir yapıya dönüştürmek ve diğer pazarlarda rekabet gücümüzü artırmak için Türkiye'nin rekabet avantajının yüksek olduğu ürünlere odaklanmak zorundayız.

Veriler Türkiye'nin en fazla gıda ihracatını Avrupa Birliği'ne yaptığını ortaya koyuyor. İlgili mevzuatın AB ile uyumlu bir şekilde oluşturulmasına etkili bir şekilde devam etmeliyiz.

Öte yandan, Gümrük Birliği'nin tarım alanında genişletilmesi müzakerelerini katılımcılık prensibiyle hazırlanmış bir etki analizi üzerine tesis etmeliyiz.

Düzenleyici kurumlarımızın daha etkin çalışmasını sağlamalıyız.

Tahsis mekanizmalarında verimliliği özendirmeliyiz.

Ancak çiftçi refahı artmadan rekabet gücümüzün artmayacağı gerçeğini de göz ardı etmemeliyiz.

Sayın Misafirlerimiz,

TÜSİAD Gıda, İçecek ve Tarım Çalışma Grubu'muzda sektörün sorunlarına ve çözüm önerilerine odaklanmak önceliğimiz oldu. Bugün sizlere dağıtılan dijital sürdürülebilir broşürü indirerek, 1980'lerden bugüne, bu alanda gerçekleştirdiğimiz çalışmalarımızın gelişimi hakkında fikir edinmeniz mümkün.

Bahsettiğim bu çalışmalarda ortaya çıkan öncelikli tehdit alanları ile ilgili bazı değerlendirmelerimi sizlerle paylaşmak isterim.

Türkiye nüfusunun 2050'lerde 95 milyona yaklaşması bekleniyor. Ancak düşük seyreden tarımsal verimlilik, Türkiye'nin uzun vadede kendine yeter bir ülke olma niteliğini ciddi riske sokuyor. Verilere göre 2014 yılında Fransa'nın tarımsal verimliliği yaklaşık 95 bin \$, İtalya'nınki ise 52 bin \$ değerinde.

Türkiye ise yaklaşık 9 bin \$ ile EUROMED ülkeleri arasında en düşük tarımsal verimliliğe sahip ülkelerden biri. Acı ama gerçek bir veri.

Teknolojinin ve yenilikçiliğin, sektörün tüm tedarik zincirinde, verimliliği en üst seviyeye çıkaracak şekilde kullanılması artık tüm ülkeler için stratejik öneme sahip. Bu nedenle ülkeler sektörü teknoloji ile buluşturacak çözümler üzerinde dikkatle çalışıyor: kendiliğinden sıcaklık ve nem ayarlamaları yapan sera takip sistemleri, hidroponik yetiştiricilik, dijital tarım makinaları, tarımsal üretimde nano-teknoloji üzerine odaklanıyor.

Peki biz ne yapmalıyız?

Özel sektörün tarım ve gıda sektöründe teknolojinin kullanılması konusunda rolü kuşkusuz çok açık. Bu alandaki AR-GE çalışmalarına daha çok yatırım yapmamız gerekiyor. Teşvik mekanizmalarını bunu cazip kılacak yönde mutlaka geliştirmeliyiz. Öte yandan, düşük ölçek ekonomisini dikkate alarak, AR-GE’de kamu-özel sektör işbirliğini mutlaka güçlendirmeliyiz.

Mart ayında yayınladığımız Sanayi 4.0 çalışmamız gıda sanayisinde dijital dönüşümün sektörün katma değerine potansiyel katkısını % 10 mertebesinde öngörüyor. Bu bağlamda, sektörün rekabet gücünün artırılması hedefiyle belirlenmiş bir gıda sanayi stratejisini oluşturmalıyız.

Türkiye’deki tarım alanları 2002-2015 yılları arasında % 6.4’e yakın bir küçülme yaşadı. Tarım arazilerinin farklı amaçlarla kullanılmasında sektörün dinamiklerinin de dikkate alınması kritik öneme sahip. Diğer yandan arazi toplulaştırma çalışmaları gibi, ölçek ekonomisine yönelik politikaların da etkili bir şekilde sürdürülmesi gerekiyor.

Değerli Misafirlerimiz,

Son bir yılda yazılı ve görsel basında gıda enflasyonu ile ilgili 5000 civarında haber yer aldı. Biz de, TÜSİAD olarak bu konunun etrafıca değerlendirilmesine yapıcı bir katkı koymak adına “Yapısal Sorunlar Perspektifinden Gıda Enflasyonu” çalışmasını gerçekleştirdik. Sizlerle bu etkinlik vesilesiyle paylaştığımız Rapor gıda enflasyonuna da yol açan yapısal sorunları bizlere irdeleme fırsatı verdi. Bu sorunları; üretim maliyetlerinin artması; düşük verimlilik ve arz açığı; dünya piyasalarından yalıtım ve ürün piyasalarındaki eksik ve aksak örgütlenme şeklinde toparlamak mümkün.

Bu sonuç, sektörün yapısal sorunlarının, kamunun reform programının ayrılmaz bir parçası olması gerektiğini bize bir kez daha gösteriyor.

Sektörde öngörülebilirliğin artırılması açısından da öne çıkan bazı alanlar var. Bunları, düzenleyici kurulların piyasaya müdahale mekanizmalarındaki aksaklıkların giderilmesi, kooperatiflerin işleyişinin

iyileştirilmesi, vadeli opsiyon borsalarının etkin olarak çalışması ve lisanslı depoculuk uygulamalarının geliştirilmesi şeklinde örnekleme mümkün.

Tüm bu konulara ilişkin değerlendirmelerimizi biraz sonra Sayın Akman ve Sayın Ardiyok aracılığıyla sizlerle paylaşacağız.

Değerli Konuklar,

Gıda ve tarım sektörünün hem yatay hem dikey çok katmanlı yapısı multi-disipliner bir yaklaşımı zorunlu kılıyor. Bu nedenle sektörle ilişkili uzun vadeli politikaların oluşturulmasında, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nca tüm ilgili merciler arasında sağlanacak etkin bir koordinasyonu, 2014 yılı Raporumuzda yer verdiğimiz üzere çok önemli görüyoruz. Öte yandan, gıda ve tarım sektörünün gelişimi sanayi politikalarından ya da ekonominin dinamiklerinden bağımsız düşünülemez. Nitekim, "Gıda ve Tarımsal Ürün Piyasaları İzleme ve Değerlendirme Komitesi'nin yapısına ilişkin Ekonomik Koordinasyon Kurulu'nun kararını da bu yaklaşıma hizmet eder nitelikte buluyoruz.

Değerli konuklar,

Konuşmama, TÜSİAD'ın bu alandaki raporlarını hazırlayan akademisyenlerimize; katkıları için panelistlerimize ve ilgi ve katılımınız için sizlere teşekkür ederek son veriyorum. Sayın Bakanımıza ve Bakanlık yetkililerine yarattıkları yakın işbirliği ortamı için tekrar teşekkürlerimizi sunuyorum.

Sayın Bakanım, konuşmanızı yapmak üzere sizi kürsüye davet ediyorum.